

De fiets

Eén van de belangrijkste ontwikkelingen kort voor de tweede wereldoorlog was de verbreiding van het fietsgebruik. Fietsen waren betaalbaar geworden en in mijn jeugd bezat bijna iedereen wel een fiets in De Rijk. Ineens was het dorp niet meer geïsoleerd van zijn omgeving, want het was nu een peulenschil om per fiets te gaan naar plaatsen waarmee geen reguliere openbaar vervoer bestond. Zoals Schermerhorn, Ursem, Heerhugowaard, Avenhorn of de Zaanstreek.

Dat betekende ook dat er handelaren en reparateurs van fietsen kwamen. In De Rijk was dat voor ons Bart Visser, die eigenlijk loodgieter was. Hij had zijn werk- en woonplaats aan het huidige Oosteinde en het winkelpand tegenover hem was zijn showroom. Daar stonden de nieuwe fietsen uitgestald, die Bart je kon leveren. Voor vijftien gulden had je er al één. Naast zijn huis stond een benzinepomp bij de ingang van het Achterom. Als daar een enkele keer een auto zijn brandstof kwam halen was dat iets waar je even naar bleef kijken.

Met een sleuteltje werden de beide deurtjes van de rode Texacopomp ontsloten en terzijde geschoven. Dan werden twee glazen potten zichtbaar, waarin de benzine opborrelde als Bart driftig een hendel heen en weer ging bewegen. Als één van beide potten vol was, stroomde de benzine de tank van de auto in, maar werd gelijk de andere pot alweer gevuld. Het was een kwestie van het aantal geleegde potten tellen om te weten hoeveel liter overgeheveld was en hoeveel de klant moest betalen.

Bart was met zijn vrouw en zoon Andries een van de vele Friezen, die naar De Rijk geëmigreerd waren. Waarschijnlijk waren ze uit Franeker gekomen, want een paar dagen per jaar was Bart afwezig. Dan was hij op zijn ploffiets, een tweetakt voorloper van de latere bromfietsen, naar Franeker om daar het jaarlijkse kaatsfeest bij te wonen. Want hij was een fanatieke fan van het kaatsspel, zoals dat in Friesland bedreven werd en nog wordt.

Zo lang moest je kapotte fiets dan maar wachten.

Vooraf in de oorlogsjaren moest hij veel kunststukjes uithalen om de fietsen van zijn klanten rijdende te houden. Want banden waren al gauw niet meer te krijgen. Bart ging dan over op het zogenaamde vulcaniseren, waarbij een oud loopvlak op het bestaande werd gelijmd. Dankzij Bart kon ik mijn dagelijkse fietstocht naar Alkmaar, waar ik op de middelbare school zat, maken.

Toen was het al: een Hollander zonder fiets is niets. Met een fiets is hij alles!

